

اصول قانون اساسی

در بر تو نظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل یکصد و یکم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۴۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل یکصد و یکم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۴۶

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

فهرست مطالب

- اصل یکصد و یکم ۲
- ۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی ۲
- ۱-۱. طرح تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری ۲
- ۲-۱. طرح هیئت منصفه ۳
- ۳-۱. طرح اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران ۳
- ۴-۱. لایحه اصلاح مواد (۱)، (۲) و (۷) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران ۴
- ۵-۱. طرح اصلاح ماده (۲۰ مکرر) آیین نامه مالی شهرداری ها ۵
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه های مصوب هیئت وزیران ۶
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان ۶
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی ۶
- ۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان ۶

اصل یکصد و یکم

به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استان‌ها و نظارت بر اجرای هماهنگ آنها، شورای عالی استان‌ها مرکب از نمایندگان شوراهای استان‌ها تشکیل می‌شود. نحوه تشکیل و وظایف این شورا را قانون معین می‌کند.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۵۵۱۱ مورخ ۱۳۶۱/۷/۱ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری^(۱) مصوب ۱۳۶۱/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- ماده (۴۶)^(۲) که به شورای عالی استان‌ها اجازه می‌دهد درخواست توییح یا برکناری مسئولان را بنمایند، به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان، مغایر با وظایف تعیین شده در اصل ۱۰۱ قانون اساسی می‌باشد.

۱-۱-۲- اطلاق ماده (۴۹)^(۳) که به شورای عالی استان‌ها اجازه تغییر هرگونه طرح یا جابه‌جایی آن را در بودجه عمرانی استان‌ها می‌دهد و به این ترتیب موجب مداخله در امور استان‌ها و خارج از حوزه مسئولیت عمومی آنهاست، به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان، مغایر اصل ۱۰۱ قانون اساسی شناخته شد.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح تشکیلات شوراهای کشوری» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۴۶- شورای عالی اسلامی استان‌ها موظف است نارسایی‌ها و اشکالات نهادها و سازمان‌های اجرایی را به مسئولان مربوطه ابلاغ و در صورت عدم توجه، توییح یا برکناری آنان را با ذکر موارد تخلف و نارسایی از مسئولان بالاتر درخواست نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۱/۹/۱ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۴۶- شورای عالی اسلامی استان‌ها موظف است نارسایی‌ها و اشکالات نهادها و سازمان‌های اجرایی را به مسئولان مربوطه ابلاغ نماید.

۳. ماده ۴۹- شورای عالی اسلامی می‌تواند پیشنهاد تغییر طرح یا جابه‌جایی بودجه عمرانی استان‌ها در چهارچوب مقررات مربوطه و یا تبدیل مجری طرح را به کمیته برنامه‌ریزی استان بنماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۱/۹/۱ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۴۹- شورای عالی اسلامی استان‌ها می‌تواند در جهت جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری و ایجاد هماهنگی میان استان‌ها پیشنهاد تغییر طرح یا جابه‌جایی بودجه عمرانی استان‌ها را در چهارچوب مقررات مربوطه بنماید.

۲-۱. نظر شماره ۸۱/۳۰/۲۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح هیئت منصفه^(۱) مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۲-۱- تبصره (۳) ماده (۳)،^(۲) مغایر با اصول ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۵۶ و ۱۵۷ قانون اساسی تشخیص داده شد.

۳-۱. نظر شماره ۸۱/۳۰/۱۸۲۰ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۵ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵، مصوب ۱۳۸۱/۷/۱۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۳-۱- در ماده (۱)^(۳) وظایف نظارتی خارج از موارد موضوع اصل یکصد و یکم به عهده شورای عالی استان‌ها گذاشته شده است؛ لذا ماده مذکور خلاف این اصل شناخته شد. همچنین اطلاق نظارت موضوع ماده فوق‌الذکر چون شامل مواردی غیر از همکاری مردم می‌گردد، از این جهت نیز مغایر اصل یکصدم قانون اساسی شناخته شد.

۱-۳-۲- در ماده (۷۱) موضوع ماده (۴۵)،^(۴) ایرادات ذیل وارد است:

الف - ...

ب- در تبصره (۶) و ذیل بند (۱۴) تصویب آیین‌نامه و در بند (۱۰) تعیین ضوابط و تصویب دستورالعمل توسط شورای عالی استان‌ها و در بند (۲۳) تصویب ضوابط توسط شورای عالی استان‌ها، زائد بر وظایف این شورا در اصل یکصد و یکم قانون اساسی است؛ لذا موارد مذکور از این جهت، مغایر این اصل شناخته شدند. همچنین ضوابط آیین‌نامه موضوع تبصره (۶) از امور تقنینی است و باید توسط مجلس تعیین و یا دولت مطابق قانون، آیین‌نامه را وضع نماید. تبصره فوق‌الذکر از این جهت نیز مغایر اصول ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی شناخته شد.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح تشکیل هیئت منصفه» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصدم، شماره ۱-۶-۱.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل یکصدم، شماره ۱-۷-۱.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هشتاد و پنجم، شماره ۱-۷۴-۳.

۱-۳-۳- در تبصره بند (۱) ماده (۷۷ مکرر) موضوع ماده (۵۲) مصوبه،^(۱) عضویت
اعضاء شورای استان با حق رأی در شورای برنامه ریزی، زائد بر وظایف نظارتی
موضوع اصل یکصد و یکم قانون اساسی است؛ لذا تبصره مذکور مغایر این اصل
شناخته شد.

۴-۱. نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۵۰۰ مورخ ۱۳۸۲/۴/۱۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح مواد (۱)، (۲) و (۷) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای

۱. ماده ۵۲- ماده زیر به عنوان ماده (۷۷ مکرر ۱) به قانون الحاق می شود:
ماده ۷۷ مکرر ۱- وظایف و اختیارات شورای استان عبارت است از:
۱- بررسی مسائل و مشکلات استان و ارائه پیشنهادهای لازم به منظور رفع تبعیض و توزیع عادلانه
امکانات و منابع و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان به شورای عالی استان ها.
تبصره- سه نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا با حق رأی به عضویت در شورای
برنامه ریزی و توسعه استان درمی آیند.
۲- ..

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده ۴۶- ماده زیر به عنوان ماده (۷۸ مکرر ۱) به قانون الحاق می شود:
ماده ۷۸ مکرر ۱- وظایف و اختیارات شورای استان عبارت است از:
۱- بررسی مسائل و مشکلات استان و ارائه پیشنهادهای لازم به منظور رفع تبعیض و توزیع عادلانه
امکانات و منابع و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان به شورای عالی استان ها.
تبصره- سه نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا در جلسات شورای برنامه ریزی و توسعه
استان شرکت می نمایند.

۲- نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای عالی استان ها در محدوده استان.
۳- ایجاد ارتباط و هماهنگی لازم میان شوراهای شهرستان در محدوده استان جهت حسن انجام وظایف
و حل و فصل اختلافات شوراهای سطح استان، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.
۴- همکاری با شورای برنامه ریزی و توسعه استان در نظارت بر حسن اجرای طرح های عمرانی استانی
و ملی در محدوده استان و ارائه گزارش و پیشنهاد در جهت بهبود امور بر رئیس شورای برنامه ریزی و
شورای عالی استان ها و دستگاه های ذی ربط.

۵- تصویب، اصلاح، تمیم و تفریغ بودجه دبیرخانه شورای استان.
۶- نظارت بر عملکرد شوراهای شهرستان ها در محدوده استان و نظارت بر حسن اجرای مصوبات
شورای استان.

(گفتی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ایراد مربوط به مغایرت این ماده با اصل ۱۰۱
برطرف شده است، لیکن ماده (۷۸ مکرر ۱) موضوع ماده (۴۶) اصلاحی مزبور، از جهتی دیگر (مغایرت با
اصل ۷۵ قانون اساسی) با ایراد شورای نگهبان مواجه شده است. برای آگاهی از ادامه مراحل بررسی این
مصوبه، به ذیل اصل ۷۵، شماره ۱-۱۵۹-۱ در همین مجموعه، مراجعه کنید.)

اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵،^(۱) مصوب ۱۳۸۲/۳/۲۰ مجلس شورای اسلامی

۱-۴- در ماده (۱)^(۲) وظایفی خارج از موارد موضوع اصول ۱۰۱ و ۱۰۲ قانون اساسی به عهده شورای عالی استان‌ها گذاشته شده است؛ لذا این ماده از این جهت، مغایر اصول مذکور شناخته شد.

۵-۱. نظر شماره ۸۷/۳۰/۳۱۵۹۵ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۱۷ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح ماده (۲۰ مکرر) آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها^(۳) مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی

۱-۵- در ماده (۲۰) مکرر،^(۴) منوط کردن تصویب آیین‌نامه توسط هیئت وزیران

۱. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه اصلاح مواد (۱) و (۲) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۱- ماده (۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۱- برای پیشبرد برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی، با مشارکت مردم، شوراهایی به نام شورای اسلامی روستا، بخش، شهر، شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها بر اساس این قانون تشکیل می‌شود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۲/۵/۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- ماده (۱) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۱- برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی، اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده (روستا)، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد و به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استان‌ها و نظارت بر اجرای هماهنگ آن، شورای عالی استان‌ها مرکب از نمایندگان شوراهای استان تشکیل می‌شود.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح تسری تطبیق نصاب معاملات شهرداری‌های کشور و شهرداری تهران با نصاب‌های مذکور در ماده (۳) قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۵» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. ماده واحده- ماده (۲۰ مکرر) آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۸۰ به شرح زیر اصلاح و تبصره ذیل آن ابقاء می‌گردد:

ماده ۲۰ مکرر- حد نصاب‌های تعیین‌شده در ماده (۱)، بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۴) و قسمت اخیر ماده (۱۶) و ماده (۲۰) این آیین‌نامه متناسب با شرایط اقتصاد کشور بنا به پیشنهاد مشترک وزارت

به پیشنهاد شورای عالی استان‌ها، مغایر اصل ۱۰۱ قانون اساسی شناخته شد.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

→

کشور و شورای عالی استان‌ها با تصویب هیئت وزیران قابل تجدیدنظر خواهد بود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۸/۳/۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در ماده (۲۰ مکرر)، بعد از عبارت «وزارت کشور و شورای عالی استان‌ها» عبارت «و یا هر یک از آنها» اضافه گردید.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir